

19. Biocenóza – základní charakteristika a typy (přírodní, přirozené, umělé), biocenóza synantropní, ekoton, ekotonální efekt, fytoocenóza, zoocenóza, patrovitost lesního společenstva, edafon, druhové bohatství (základní skupiny organismů)

Definice: = společenstvo, soubor populací všech organismů, které obývají určité území vymezené abiotickými faktory, území se nazývá ekotop; rozlišují se tři typy biocenóz:

- ⇒ **přírodní** = bez jakýchkoli vlivů a zásahů člověka, dnes se s nimi téměř nikde neseťkáme
- ⇒ **přirozené** = do různé míry ovlivněny lidskou činností, ale druhovým složením se blíží přírodnímu stavu v dané oblasti
- ⇒ **umělé** = vytvářeny člověkem záměrně nebo vznikají neřízeně v důsledku nejrůznějších lidských činností

Biocenózy synantropní: jedná se o biocenózy lidských sídlišť

Ekoton: přechody biocenóz – plynulá přeměna jedné biocenózy v druhou, v místech překrývání vzniká tzv. ekoton, tj. přechodové společenstvo, šíře ekotonu je několik cm až desítky km;

Ekotonální efekt: v ekotonu je vyšší počet druhů než v kterékoli z obou sousedních biocenóz, navíc se mohou vyskytovat druhy specifické pouze pro tuto přechodovou zónu;

Fytoocenóza: jde o společenstvo rostlin, které lze vylišit v biocenóze

Zoocenóza: společenstvo živočichů vylišitelné v biocenóze; třetí složkou biocenóz je mikrobiocenóza – společenstvo mikroorganismů;

Patrovitost lesního společenstva: všechna společenstva mají určitou prostorovou strukturu, příkladem jsou patra, která se tvoří v lesním společenstvu; jedná se o patro stromové, keřové, bylinné a mechové, i stromové patro se dá ještě rozdělit, ale to je pouze pro speciální potřeby lesnické; každé z pater může obývat dílčí společenstvo specifické pouze pro toto patro – například hmyz, který se vyskytuje v patru mechovém, se nevyskytuje v korunách stromů apod.

Edafon: společenstvo půdních organismů; půda jako taková se nakonec dá považovat za samostatný ekosystém; společenstvo se dá opět rozdělit na mikroedafon (bakterie, houby), mezoedafon (hmyz, roztoči, hliště, červi), makroedafon (krtek); studiem půd se zabývá pedologie (půdoznalství), edafon studuje pedobiologie

Druhové bohatství:

- ⇒ v současnosti popsáno kolem 1,7 miliónu druhů organismů
- ⇒ druhové bohatství se obecně snižuje od rovníku k pólům
- ⇒ na území ČR je známo asi 45 až 50 tisíc druhů

Výběr skupin organismů – přehled počtu druhů ve světě a v ČR

skupina		druhů – svět	druhů – ČR
hmyz		900 000	26 000
cévnaté rostliny		250 000	3 000
měkkýši		80 000	300
	ptáci	9 000	394
	savci	4 600	81
velké houby		20 000	3 500
kroužkovci		8 500	220
baktérie		3 000	1 500